

– főleg frusztrált helyzetben –, és egészen napjainkig tartó érdeklődést mutat pl. a politikusoknál. A hetedik fejezet címe és tartalma is lenyűgöző: *Halálközeli experimensek: ókori, középkori, modern élmények* (87–102.). Itt a szerző számtalan és roppant érdekes példát hoz fel, milyen halálközeli élmények (NDE = near-death experience) evidálhatók az ókortól napjainkig, amelyek dokumentált formában rendelkezésünkre állnak. Nem akart pszichológiai elemzésekbe bocsátkozni, inkább a vallástörténeti élmények és dokumentumok mentén kívánt kutatásában haladni.

A könyv utolsó fejezeteként a szerző még három exkurzust csatolt a műhöz (103–133.): 1. *Miért nevezték el magukat Jézus követői „keresztényeknek”?*; 2. *A „paradicsom” fogalom keletkezése*; 3. *Isten mennyei palotája mint katonai pálya (császári udvar?)*: *Visio Dorothei*. Ezután a 134–223. oldalakon található a jegyzetek és a bibliográfiai adatok, valamint a 225–238. oldalak adják a név-, tárgy- és forrásjegyzéket.

Említettük, hogy Jan N. Bremmer könyve korábban jelent meg, és még követte több ilyen jellegű könyv vagy tanulmány. De szerzőnk sajátos úton jár e téma vizsgálatakor, ahogyan ezt többször tapasztalhattuk nála mi is (Adamik Tamás,

Pesthy Mónika, Bolyki János, Herczeg Pál, Czachesz István, Balla Péter, Peres Imre), akik magyar honból részt vettünk egy az újszövetségi apokrifusok kutatásával kapcsolatos közös holland–magyar kutatási programban 2000 és 2010 között, hol Gronningben, hol Budapesten.

Aki más írásaiból is ismeri Jan Bremmer professzort, nem lepődik meg, hogy ez a könyve is rendkívül alapos és célrötörő. A könyv szerzője valóban gazdag ismeretanyagot nyújt a túlvilághit alakulásáról és tartalmáról, hiszen rendkívül gazdag eredeti forrásanyaggal dolgozik. Ez természetes hitelességet ad művének és kutatásai eredményeinek. Hozzáférhetővé teszi az olvasónak az újabb – olykor számunkra nehezen hozzáférhető és megszerezhető – irodalmat, annak megfelelő bírálatát és szakszerű értékelését. Ugyanakkor vonzó módon popularizálja az ókori szövegekbe zárt hitvilág rejtelseit, anélkül, hogy tudománytalaná tenné téziseit vagy argumentumait.

Jan Bremmer könyve élvezetes, olvasmányos, hiszen a téma is, amit taglal, lenyűgöző, így a szerző és a téma szerencsésen egymásra találtak, aminek az olvasó örömmel veheti hasznát.

Peres Imre

KONFERENCIA

NAGY BETTINA TÜNDE

A lélek születése – innen és a túlvilágról nézve

Beszámoló a jubileumi Patmosz-konferenciáról

20. október 20-án immáron tizedik alkalommal került megrendezésre a Patmosz-konferencia egyetemünkön, és hetedik alkalommal nevezhetjük Nemzetközi Patmosz-konferenciának. Az idei konferencia témája *A lélek születése volt, s az előadásokban olyan témákról hallhattunk, melyek magyar nyelven szinte itt hangozhattak el először hazánkban.*

Az online és offline előadások mind érdekes képet festettek a Szentírásban a lélekről kialakult képről, annak sorsáról a halál után, lokalizálhatóságáról az utolsó leheletet követően, de ugyanígy a lélek újjászületéséről missziológiai, majd görög eszkatológiai szemszögből, a lélek „materialitásáról” és túlvilági (üdv)helyekre való eltávozásáról. Számos egyéb kérdés kapcsán jártuk körül a lélek különböző aspektusait az Ó- és Újszövetség, illetve egyéb antik és kora keresztény források nyomán. A témák bővebb kutatási anyagát egy remélhetőleg hamarosan kiadásra kerülő tanulmánykötetben olvashatjuk.

A konferenciát prof. dr. Baráth Béla Levente rektor, egyetemi tanár nyitotta meg, rámutatva a konferencia fontosságára az oktatás és a kutatás szempontjából, hangsúlyozva annak a különös értékét, hogy erre a konferenciára készülve összehangolt kutatás folyhat a tanárok, a doktoranduszok és a graduális hallgatók között. Az online és offline előadások sorát prof. dr. Kustár Zoltán egyetemi tanár, az ószövetségi tanszék vezetője nyitotta meg „*Az Istenhez ragadtatott lélek.*” *A lélek halál utáni sorsa a 49. és 73. zsoltárban* címmel, majd dr. Németh Áron teológiai tanár a *Nefes, hol vagy? Egy antropológiai alapjellemező lokalizálhatóságának kérdése* címmel tárta elénk kutatási anyagát. Ezt követte Debreczeni Ákos József negyedéves hallgató előadása *A zoroasztrikus lélekképzet(ek)ről*, az első blokk zárásaként pedig dr. Gonda László teológiai tanár *A lélek metamorfózisa vagy újjászületése – A kapcsolódási pont mint missziológiai probléma J. H. Bavinck teológiájában* címmel tartott előadást.

PhD-hallgatóink sorát Kallós Lilla, az Újszövetségi Tanszék doktorandusza nyitotta meg, aki *A lélek eltávozása a túlvilági (üdv)helyekre* címmel ismertette kutatását, majd Bozsoky Jonathán szintén újszövetségi doktorandusz *A gonosz lelkek gyötrelmei a mélységben* című munkáját tárta a hallgatóság elé. Dr. László Virgil, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékének adjunktusa *A lélek halálának gondolata az Újszövetségben* címmel értekezett, majd Fazakas Bettina Dóra negyedéves hallgató, az Újszövetségi Tanszék demonstrátora a *Lélek és karizmák* című előadása következett.

A záró blokkban helyet kapott Szabó Viktória másodéves hallgató előadása *Pál apostol elragadtatásáról*, Csóka Petra Krisztina, szintén másodéves hallgató *A lélek utazása a túlvilágra* című előadása és Ledán István, az Újszövetségi Tanszéken nemrég végzett doktorandusz kutatásának ismertetése *A lélek „materialitása” a görögységben és az Újszövetségben* címmel. Végezetül prof. dr. Peres Imre tanszékvezető egyetemi tanár *A lélek születése a görög eszkatológiában* című előadásával, majd az előadások kiértékelésével zárult a konferencia.

Köszönet illeti az előadókat, akik elének tárták eddigi kutatási eredményeiket, hogy épülhessünk valamennyien belőlük, és a konferencián megjelent résztvevőket is, akik teológiai kíváncsiságuknak engedve csatlakoztak a hallgatósághoz. Nem utolsó sorban hálásan köszönjük egyetemünk vezetőségének, akik mindvégig támogatták és segítettek a konferencia létrejöttét, a Patmosz-kutatóintézetnek, akik gondoskodtak a konferencia megszervezéséről, és minden oktatónak, munkatársnak és hallgatónak, aki valamilyen formában hozzájárult az alkalom magas színvonalához!

SZERZŐK

BODNÁR LAJOS	református lelkész, doktorandusz, DE Történelmi és Néprajzi doktori iskola, Debrecen
BOZSOKY JONATHÁN	doktorandusz, DRHE Újszövetségi Tanszék, Debrecen
PROF. DR. GROSSHANS, HANS-PETER	egyetemi tanár, Westfälische Wilhelms-Universität, Münster
HERBÁLY ESZTER	doktorandusz, DRHE Szociáletikai és Egyházzociológiai Tanszék, Debrecen
DR. KÓKAI NAGY VIKTOR	egyetemi docens, DRHE Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék Debrecen; Selye János Egyetem, Református Teológiai Kar, Újszövetségi Tudományok Tanszéke, Komárno
DR. KOVÁCS KRISZTIÁN	egyetemi adjunktus, DRHE Szociáletikai és Egyházzociológiai Tanszék, Debrecen
NAGY BETTINA TÜNDE	egyetemi hallgató, DRHE
DR. NÉMETH ÁRON	egyetemi docens, DRHE Ószövetségi Tanszék, Debrecen
PROF. DR. PERES IMRE	egyetemi tanár, DRHE Újszövetségi Tanszék, Debrecen
MIKÓ-PRÉM ALEXANDRA	doktorandusz, DRHE, Missziói és Felekezettudományi Tanszék, Debrecen

